

Zságot András

Kalandozások a helyesírás világában / II.

Kalandozások a helyesírás világában – ez lesz művünk címének egy része, azért, mert kezünkbe vesszük a Magyar Tudományos Akadémia kiadványát, *A magyar helyesírás szabályait* (2006), s pontról pontra haladunk, ha egy dőlt betűs példaszót találunk, azt rögtön felírjuk magunknak egy külön papírra, s ha elég dőlt betűs példaszó gyűlt össze, akkor ezeknek a példaszavaknak a műbe illesztésével írunk egy novellát vagy valamit.

Az itt közölt második részben a szabályzat 10–14.b pontjaiban szereplő szavakból írunk alkotást, nem biztos, hogy minden szót beleteszünk, de igyekszünk.

Művünk célja kettős, bebizonyítjuk, hogy tudunk helyesen írni, másrészt a helyesírásra szeretnénk nevelni az embereket.

A zseni

Kiről szól mai mesénk?

Eötvös Józsefről, Kölcseyről? Madáchról, Csáth Gézaról, esetleg a cseh Dvořákról?

A Csongor és Tünde vagy a Werther alkotójáról?

Mindegyikről.

A zsenikről több mű született már, általában tudományos értekezések, e mostani nem tudományos, de remélhetően pontot tesz sok kérdés végére, s a gondolkodók ezután már nem írnak erről, mert én mindenre választ adok a következő sorokban.

Először mondatok következnek a zsenikről, olyan mondatok, melyek egyszerűnek, magától értetődőnek tűnnek, de hosszasan tanulmányok szükségeltettek ahhoz, hogy ezeket a lecsupaszított egyszerűségeket megfogalmazhassam.

Mert az ezt követő mondatokat mind én találtam ki.

Nézzük tehát a velős mondatokat a zsenikről!

A zseninek a zongora pirinyó csók.

A zseni sokáig duzzog cudar daccal.

Zsenik élnek Csepelen és Dzsibutin is.

Greenwichtől elindulva aprócska tüneménynek tűnik a zseni, egész addig. Míg meg nem érkezünk Nimes-be.

Nagy Tamás szabad és zseni, ezért vásárolhat Bolognában a quattrocento művészi alkotásaiból néhányat. Nagy Tamás szabad és zseni, de Nagy Zoltán nem zseni, és lombikban éli életét, piranha eszi lábait, úgy érzi, úgy érzi Nagy Zoltán, mert nem zseni és lombikban él.

Az olasz acél hideg, de ha egy zseni az olasz acélt a dzsungelbe szállítja, akkor nem kell energia, nem kell kohó, nem kell semmi, s a hideg acél meleg

lesz. A dzsungelben. Egy kicsivel melegebb, mint, teszem fel, Washingtonban, télen.

Írjak még a zseniről mondatot?

Thewrewk Tünde is zseni volt. Általában, akiknek alliterál a vezeték- és keresztnevük, azok zsenik. Általában, akiknek alliterál a vezeték- és keresztnevük, azok zsenik.

Nem véletlenül írtam le a fenti mondatot kettő alkalommal.

Nem véletlenül, hanem azért, mert fontos mondat. A legfontosabb belőle az általában szó.

Általában, akiknek alliterál a vezeték- és keresztnevük, azok zsenik.

E tételt erősíti Thewrewk Tünde.

E tételt gyengíti Takáts Tünde.

Thewrewk Tünde zseni, Takáts Tünde nem zseni. Takáts Tünde sokáig csatát nézett, szemlélgette a tűzereket a dombon, s dacosan megfogadta, ő lovagol majd, vásárol egy paripát, s elmegy vele Guimarãesig, pedig Takáts Tünde legalább akkora zseni lehetett volna, mint Thewrewk Tünde.

Takáts Tünde, aki nem akart zseni lenni, lovat vett, s Guimarãesig vitette magát paripájával, Thewrewk Tünde, aki zseni akart lenni, Skodát vett, Kínáig robogott.

No, jól van.

Sokan mondják az én legkomolyabb alkotásaimra, melyeken éveket gondolkodom, mert örömet akarok okozni a világnak, ezekre sokan mondják, hogy olyanok, mintha a dzsemre rázúdulna öt kiló cukor.

Csak azt nem tudom, az eddig rögzített mondataimból, szavaimból melyik a dzsem, melyik a cukor.

Vagy az bántja tán ellenségeimet, hogy a cukor is, meg a dzsem is tele van joule-lal?

Zsenik.

Értekezés a zsenikről. Mondatok a zsenikről.

A zseni, ha tüntetni akar, már amikor pirkad, megpirítja a kenyerét, majd gyorsan megeszi, s nem törődik a zseni semmi mással, csak azzal, hogy a tüntetésre idejében odaérjen, a felesége ígérhet ebédre nyúlpaprikást, a zseni addig marad a tüntetésen, amíg az összes követelést nem teljesíti a megszepepent hatalom.

A zseniknek sokkal több gáttal kell szembeszállniuk, sokkal több gátat kell átugorniuk, mint egy pirinkó kis embernek a hivatalból.

S most jön a legfontosabb mondat, a mai napra.

A zseni fedezi fel először, hogy butaságot ír, aki azt írja, hogy Wesselényi Zsigmond a magyar történelem legnagyobb árvízi hajósa.

De épp azért, mert a zseni fedezi fel először, hogy nem Wesselényi Zsigmond a legnagyobb árvízi hajós a magyar történelemben, épp azért neki számos nádast és minden zombékot le kell küzdeni, a nádast is, a zombékot is kevesebb szellemi potenciállal bíró férfiak és nők szórták zsenink lába elé.

Én is abba a hibába estem, mint mindenki, aki a zsenikről ír, addig írtam a zsenikről, míg magamról is elhittem, hogy az vagyok.

De arra azért büszke lehetek, hogy le mertem írni pár sorral ezelőtt egy hatszavas mondatot, melyet nem idézek, ellenségeimnek szereznek örömet

csak ezzel is, rögtön belekötnének, no, ez az a híres mondat, mert minden rossz, amit én teszek, cuppanthatok csókot a legszebb lányok orcájára, ahogy landol a puszi, rögtön rondává válnak a lányok, nem az én szememben, ellen-ségeimében.

Írnom kell még a zseniről, a zsenialitásról, tudom.

Gaal és Veér és Soós beszélgetnek.

Ők arról nevezetesek, csak arról, hogy feltaláltak egy gépet; sokáig reménykedtem, hogy szabad maradok, de Gaal, Veér és Soós feltalálták a maguk gépét.

A gép leírása, ismertetése pillanatok alatt zajlik. Az elpusztításomra, a szomorúságomra találták ki.

A géppel behatolnak a szobámba, apró gép, szabad szemmel nem látható, a gép itt fölöttem köröz, hozzávágnám a tükrömet, mit ártana neki? Semmit.

A gép fölöttem köröz, s azt nézi, mit írok. Ha leírok egy betűt, azt a gép rögtön továbbítja Gaalnak, Veérnek és Soósnak.

Gaal, Veér és Soós olvasta már a betűimet, minden betűmet, azt is, amit a zsaluról írtam húsz éve, azt is, amit a zseniről írtam itt.

Gaal, Veér és Soós tanácskoznak. Lom, lom. Ez a szó hagyja el a szájukat, jellemeznek engem.

Én sírok.

Más se olvassa, csak ők. Gaal, Veér és Soós. Az e betűt kivágják a Greenwich szavamból, ó, ó, de nemcsak kivágják e betűmet, hanem rátaposnak e betűmre mindhárman, nem én leszek a zseni, nem én leszek a zseni, lombja vesztett fa.

Gaal, Veér és Soós mindent elkövetnek a boldogtalanságomért.

Pedig mily szép mondatokat írtam. Most már csak azt merem írni, hogy Lontay a pécsi röplabdacsapat kapitánya.

Csak azt merem írni.

A zsenikről már semmit, mert azt elpusztítja a három csalárd galád.

Nem is azt írom, hogy Lontay a pécsi röplabdacsapat kapitánya, hanem azt, hogy Lontay a pécsi röplabdacsapat kapitánya, minél értéktelenebbeket, hadd kaszabolják.

Ne fájjon a szívem.

Román szavakat, piața.

Gaal, Veér és Soós főnöke Schäfer. Egy ritka unszimpatikus alak. Mint a besoztottai, Gaal, Veér és Soós. Négy különböző típus, három kövér, egy sovány, de a három kövér közül csak az egyik szemüveges, aztán a két szemüvegtelen közül az egyik sántít, a másik meg hadar. Ők négyen a bánatom, Schäfer, Gaal, Veér és Soós.

Összemaszatoľják soraimat.

De most már csak róluk fogok írni, maszatoľják össze azt.

Azt kell írnom, hogy Schäfer, Gaal, Veér és Soós zseni, így eleget teszek annak, hogy a zsenikről írok, s eleget teszek annak, hogy a maszatoľókról írok, Schäferről, Gaalról, Veérről és Soósról. A maszatoľókról írok, maszatoľják össze saját neveiket, tegyék olvashatatlanná őket.

Mégiscsak közel állok a zsenikhez, mert ki tudok szabadulni Schäfer, Gaal, Veér és Soós karmaiból. S vár Czuczor és Jósika, hogy kezet fogjanak velem, ez szép volt.

Schäfer, a maszatóló, zseni. Ezt a mondatot maszatóld!

Gaal, a maszatóló, zseni. Ezt a mondatot maszatóld!

Veér, a maszatóló, zseni. Ezt a mondatot maszatóld!

Soós, a maszatóló, zseni. Ezt a mondatot maszatóld!

Ki örül meg előbb? Én egyszer megőrülök, az biztos, de magam előtt még sokat elküldök a bolondokházába.

S csak egy szót fognak majd makogni. Eugène, azért ezt, mert beléjük verik, legyetek franciák s műveltek, de az agyukból minden távozik, mint egy alapozás nélküli ház, olyan lesz, s csak arra emlékeznek, Eugène, Eugène.

Ez lesz a zsenikből, Schäferből, Gaalból, Veérből, Soósból és belőlem.

Elküldöm őket a bolondokházába, s ott üvölthetik: Eugène, Eugène.

Zsenik, tessék, én ezzel fizetek nektek a sok alávalóságotokért. Ti azt mondtátok rám, hulladék minden gondolatom, én pedig éjjel és nappal írom, írom, hogy Schäfer, Gaal, Veér és Soós zseni, de önmagát gyilkolja, önmagát teszi tönkre a négy vad, érzéki, a négy pojáca, a négy settenkedő, mert el akarnak törölni engem a föld színéről, de csak a gondolataimhoz jutnak hozzá, a gondolataim pedig körülöttük forognak, Schäfer körül, Gaal körül, Veér körül és Soós körül.

S ahogy miszlikbe szabdadják papírra vetett eszméimet, amelyek épp őket magukat tartalmazzák, Schäfert, Gaalt, Veért és Soóst, csak saját életüket kur-títják; ha engem bántanak, a saját szívükbe hatol a rozsdás tőr, s ott terjed, terjed a halál.

Podonyi Hedvig

Végállomás

A busz még nem indult a végállomásról.

A tavasz, mint egy esetlen, túlsúlyos lakli, végigterült a téren; nyögött alatta minden. Erre senki sem számított, hogy ilyen hirtelen zuhan ide, és ilyen szemfájdító napsütéssel, ami minden újabb falrepedést, minden fagy rongálta betonkockát, városi mocskot, téli sápadtságot, ráncot és árnyéket beragyog. Az utasok hunyorogtak, mindegyikük fáradtnak és elhasználtként tűnt. Egy nő a metróban osztogatott ingyenes újsággal legyezte magát. Hol a „Vegyen ingatlant most!” felirat tűnt fel megviselt arca előtt, hol az, hogy: „Elfogták a rablógyilkost”. A busz porszürke ablakán bódult darázs rótt tétova köröket. Az ablak mögött zölden zsendültek a lombok, habár a buszból szürkésnek látszottak azok is.

A hajléktalan férfi komótosan cammogott a buszmegállóba állított üvegkalickához, ahová eső idején húzódhattak be a várakozók. A kalickában álló kis padra ereszkedett; nagy szatyrait, amelyekben az életét vitte, akkurátusan elrendezte maga körül. Szusszant párat, körülnézett, csimbókos hajába túrt, azután az orrába. De mindent rendben találhatott, mert úgy döntött: felkészül a melegebb évszakokra.

Nehézkesen lehajolt, görbe ujjai az ócska bakancs fűzőjét keresték, piszkos körmeivel a télhosszat ki nem oldott bogot piszkálgatta. Az végül engedett. Akkor lassan-lassan kifűzte a cipőjét, és még lassabban, óvatos mozdulatokkal lefejtette lábáról.

A hajolgatás kimerítette, úgyhogy megint pihent egy kicsit, de azután elszántan folytatta, amibe belekezdett. Cipőtől megszabadított bal lábát nagy nehezen keresztbe fektette másik lábának térdén. Nézte. A foltos, szürkés-sárgás rongyokba burkolt, ormóttan csomag mintha nem is őhöz tartozott volna. Kicsit megmozgatta az ujjait – a rongycsomó megmoccan, hát mégiscsak a lába volt az. Megkereste a csaknem masszává puhult textilcsík végét és nekiállt, hogy letekerje.

A buszban a legyezgető nő véletlenül épp odapillantott. Egy pillanatra meg is dermedt, majd még sebesebben legyezett tovább; szinte már azt lehetett olvasni az újságján: „Vegyen rablógyilkost most!” Mérgesen hessentett egyet a darázs felé is, de az épp csak odébb röppent, és még jobban összezavarodott; sehogy sem talált ki a buszból.

A hajléktalan nem zavartatta magát, azon már rég túl volt; rendületlenül tekert. A rongycsík egyre hosszabban hernyózott, a térdén fekvő csomag meg egyre kisebb lett. Mintha csak valami fura, halott óriásrovar bábját bontogatta volna. Az utolsó rongyrétegek szinte már belenőttek a lábfejebe és a talpába. Lejött velük együtt az élettelen bőr is. De legalább már rég nem fáj az sem.

És egyszer csak előkerült a láb. Nem igazán látszott annak, inkább olyan volt, mint egy göcsörtös, öreg, beteg fából faragott, elfuserált tárgy. Vagy mint egy félelmetes, mesebeli szörny mancsa. Fagyok nyomai tarkították, foltos volt

és hámló, bütykös és merev, elformátlanodott; idétlenül meredeztek rajta a hosszú, görbe, sárga karmok. A kisujj egy része hiányzott.

Az újságos nő idegesen kocogtatott a buszsofőr fülkéjén: „Mikor indulunk már?” A buszsofőr kelletlenül fordult hátra: „Mingyár. Tessék megnézni a menetrendet.”

A hajléktalan ekkor már az egyik szatyrában kutatott. Végül derűs arc kifejezéssel húzta elő tavaszi-nyári kollekcióját: egy pár viseltes szandált. A ballábas szandálba beletuszkolta téltől gyötört lábát; a körmei elől lelógtak róla, de a méret amúgy pont jó volt. A jobblábas szandált gondosan maga mellé tette a padra, az előbb lefejtett, hátborzongató rongycsíkok mellé. Gondolt a jövőre is: a szétdúlt, ócska bakancsot, amit már levett, berakta a szandál helyére.

Elégedetten vakargatta szakállát; körülnézett, az előtte tornyosuló busz kékje helyett az ég kékjét kereste tekintetével, az üvegkalicka tetején át. Erőt gyűjtött, hogy bakancsos jobb lábát is kiszabadítsa. Ballábas szandáljának pántjai között csiklandósan szaladgáltak ki-be a Duna-szagú, áprilisi szél-fuvallatok.

A buszsofőr rátenyerelt az ajtózárást jelző csengő gombjára, a legyezgető nő a szomszédos ülésre hajította az újságját. A csengő sivitott, a motor felberregett, az ablaktáblák rázkódni kezdtek, a darázs ijedten felröppent és szerencsésen kitalált a szabadba egy nyitott ablakon át.

Lám, a problémák olykor szinte maguktól megoldódnak. Mint bakancson a fűző.